JAARVERSLAG

januari – december 2007

Proefdierdeskundigen ex art. 14
Wet op de dierproeven

Dr. Catriene M.A. Thuring,
Drs. Miriam van der Meulen-Frank
Groningen maart 2008

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING 2

I. TOEZICHTHOUDENDE TAAK 3

II. OVERLEG VERGUNNINGHOUDER EN DIRECTIES DIERFACILITEITEN 6

III. REGISTRATIE PROEFDIEREN EN DIERPROEVEN 8

IV. REGISTRATIE ART. 9 EN ART. 12 FUNCTIONARISSEN 11

V. ONDERWIJS 12

VI. CONTACTEN MET ONDERZOEKERS EN BIOTECHNICI 14

VII. DIEREXPERIMENTENCOMMISSIE (DEC) 15

VIII. VOEDSEL EN WAREN AUTORITEIT (VWA) 16

IX. OVERIGE ACTIVITEITEN 18

X. BIJEENKOMSTEN 19

XI. EVALUATIE PLANNEN 2007 EN NIEUWE PLANNEN VOOR 2008 20

INLEIDING

De Rijksuniversiteit Groningen heeft een vergunning om dierproeven te mogen uitvoeren. Jaarlijks worden ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek binnen deze universiteit duizenden dierproeven uitgevoerd en duizenden proefdieren gefokt en gehouden. In de Wet op de dierproeven staat beschreven dat toezicht moet worden gehouden op het welzijn van deze dieren.

Binnen de Rijksuniversiteit Groningen wordt deze toezichthoudende taak uitgevoerd door proefdierdeskundigen dr. C.M.A. Thuring en drs. M. van der Meulen-Frank. Gezamenlijk houden zij toezicht op het welzijn van proefdieren voor, tijdens en na dierproeven. De omvang van hun functie is vastgesteld op respectievelijk 0,8 fte en 0,4 fte.

De proefdierdeskundigen dragen zorg voor de jaarlijkse registratie van proefdieren en dierproeven, brengen adviezen uit op het gebied van de proefdierkunde, onderhouden contacten met de vergunninghouder, onderzoekers, dierverzorgers en biotechnici, het management van de proefdierfaciliteiten van de Rijksuniversiteit Groningen, sectordirecteur F van het UMCG, portefeuillehouder dierproeven van de Faculteit der Wiskunde en Natuurwetenschappen en de Voedsel en Waren Autoriteit. Daarnaast zijn zij adviseur voor de dierexperimentencommissie. Dr. Thuring is verantwoordelijk voor de inhoud van de cursus proefdierkunde en zij levert een bijdrage aan artikel 12 onderwijs. Per 1 januari 2007 werd het Bureau Proefdierdeskundigen organisatorisch geplaatst onder het Bureau van de Universiteit.

Het onderhavig verslag geeft een beknopt overzicht van de werkzaamheden uitgevoerd door de proefdierdeskundigen in het jaar 2007.

Dit jaarverslag is primair geschreven voor betrokkenen en geïnteresseerden binnen de Rijksuniversiteit Groningen en UMCG.

Groningen, maart 2008,

Dr. C.M.A. Thuring en drs. M. van der Meulen-Frank

I. TOEZICHTHOUDENDE TAAK

In het jaar 2007 handhaafden de proefdierdeskundigen hun taakverdeling, welke werd vastgelegd in 2006. Binnen de Rijksuniversiteit Groningen wordt door ongeveer veertig verschillende onderzoeksgroepen dierexperimenteel werk verricht. Voor vijftien van deze groepen fungeert drs. Van der Meulen-Frank als toezichthouder, eerste contactpersoon voor onderzoekers en biotechnici en adviseur voor de dierexperimentencommissie (DEC). Dr. Thuring is toezichthouder, eerste contactpersoon en adviseur voor de DEC voor de overige groepen.

Nadat in 2006 een begin was gemaakt met het gebruik van een standaardformulier om de bevindingen tijdens het houden van toezicht consistent vast te leggen, werd in 2007 dit formulier ingevoerd en gebruikt.

De proefdierdeskundigen besteedden specifiek aandacht aan het naleven van de Code of Practice welzijnsbewaking. In april en juni werd op de locaties waar de meeste dierproeven worden uitgevoerd in een steekproef geïnventariseerd welke documenten, vallende onder de Code of Practice bij de dieren aanwezig waren. N.a.v. de tegenvallende resultaten werd overleg gevoerd met de sector directeur F van UMCG en portefeuillehouder FWN en met de vergunninghouder en werden alle onderzoekers van locatie Groningen nogmaals schriftelijk geïnformeerd door decaan Prof. Dr. S. Poppema. Tevens ontvingen de onderzoekers de benodigde informatie en het Formulier Welzijnsevaluatie in de Nederlandstalige versie en in de Engelstalige versie.
De gebruikers van de dierfaciliteit Haren hadden eind december 2007 nog geen standaard formulier voor welzijnsregistratie ingevoerd.

In het jaar 2007 werden alle locaties van de Rijksuniversiteit Groningen waar proefdieren worden gehuisvest minimaal éénmaal bezocht in het kader van de toezichthoudende taak. De locaties waarin de meeste proefdieren worden gehouden, te weten A. Deusinglaan 50 te Groningen en Kerklaan 30 te Haren, werden minimaal wekelijks bezocht.

Naast de vaste locaties werd ook een veldlocatie bezocht: het Aekingersand in het Drenths-Friese Wold alwaar dierproeven met leeuweriken werden uitgevoerd.

Tijdens het verrichten van de toezichthoudende taak werd geconstateerd dat een groot aantal dierproeven conform de beschrijving in de DEC aanvraag werden uitgevoerd.

Nochtans was in een aantal gevallen wel sprake van gebreken.

- Overschrijden van het humane eindpunt met onacceptabele sterfte tot gevolg, in een dierproef zonder dat verantwoordelijk onderzoeker actie ondernam (humane eindpunt = criteria voor het vroegtijdig beeindigen van een dierproef);
- Dieren niet controleren in het weekend;
- Het starten van een dierproef direct na binnenkomst van de dieren (zonder de (volledige) acclimatisatietijd te respecteren);
- Langdurig huisvesten van proefdieren zonder een concreet onderzoeksplan;
- Huisvesten van ratten en muizen zonder verrijkingsmateriaal;
- Lopende dierproeven zonder welzijnsdagboek of met een onvoldoende bijgehouden welzijnsdagboek;
- Ontbreken van DEC aanvraag en/of werkprotocol bij dieren;
- Muizen met ernstige vechtwonden, met sterfte als gevolg;
- Ratten met een sterk verkorte staart door automutilatie, waarschijnlijk als gevolg van pijn;
- Sterk vervuilde kooien;
- Ziekte en sterfte onder duiven t.g.v. worminfecties, paratyfus, het geel en pokken;
- Ziekte onder kippen,
- Worm- en mijtinfecties bij muizen.

De diversiteit in aard van de gebreken vereiste ook een verschillende aanpak. In enkele gevallen moest direct en onherroepelijk ingegrepen worden. In andere gevallen werd eerst overleg gestart met de betrokken onderzoeker. In alle gevallen werd actie ondernomen om de geconstateerde gebreken te verhelpen en waar nodig afspraken gemaakt met de verantwoordelijke persoon om herhaling in de toekomst te voorkomen.

Tenslotte hielden de proefdierdeskundigen elkaar wekelijks op de hoogte van elkaars activiteiten.

Proefdierdeskundige Thuring verricht de toezichthoudende taak niet alleen voor vergunninghouder Rijksuniversiteit Groningen, maar ook voor enkele externe vergunninghouders:

- Biomade te Groningen;
- Institute for Pig Genetics BV (IPG) te Beuningen en Beilen;
- IQ Corporation BV te Groningen;
- Brains On-Line te Groningen;
- Koeman en Bijkerk BV te Haren.

Het bedrijf Biomade werd meerdere malen bezocht en IPG driemaal. Het bedrijf Brains On-Line vroeg in de loop van het jaar een vergunning aan om zelfstandig dierproeven te kunnen verrichten. Voorheen voerden zij hun dierproeven uit onder de vlag van de RuG. De overige vergunninghouders verrichtten geen dierproeven in 2007.

II. OVERLEG VERGUNNINGHOUDER EN DIRECTIES DIERFACILITEITEN

Het College van Bestuur (CvB) van de Rijksuniversiteit Groningen heeft een vergunning om dierproeven te mogen verrichten zoals bedoeld in artikel 2 van de Wet op de dierproeven. Met de voorzitter van het CvB, dr. S.K. Kuipers, werden meerdere bijeenkomsten belegd:

- In februari regulier overleg over lopende zaken;
- In juni over het management van de dierfaciliteit in Haren en welzijnsmonitoring van proefdieren;
- In november over de huidige en toekomstige proefdiervoorziening van de FWN;
- In december regulier overleg over lopende zaken;

Mevr. Thuring had een ontwikkelingsgesprek met de vergunninghouder en een vertegenwoordiger van de afdeling Personeel & Organisatie.

Wekelijks werden gesprekken gevoerd met manager bedrijfsvoering van de Centrale Dienst Proefdieren te Groningen (CDP), dhr. F.A. Klatter. Onderwerpen van gesprek waren o.a.:

- Nieuwbouw CDP;
- Aanschaf proefdiervolgsysteem;
- Implementatie ETS 123 huisvestingsrichtlijnen;
- Optimalisatie varkenshuisvesting;
- Optimalisatie konijnenhuisvesting;
- Optimalisatie microchirurgische procedures;
- Cryopreservatie;
- Verordening Dierlijke bijproducten.

Met de directeur van de Harense dierfaciliteit (Facultaire Dienst Dierverzorging, FDD), Prof. Dr. P.G.M. Luiten, werd regulier overleg gevoerd op maandelijkse basis. Met ingang van 1 november 2007 werd zijn taak overgenomen door Prof. Dr. D.G.M. Beersma. Contactpersoon voor praktische zaken binnen de dierfaciliteit werd Dr. M.P. Gerkema. Op 27 november 2007 werd het overdrachtsgesprek gevoerd.
Onderwerpen die gedurende het jaar o.a. werden besproken:

- Nieuwbouw dierfaciliteit gebouw Levenswetenschappen;
- Sanering foklijnen;
- Transport van dieren;
- Bestrijding mijt- en worminfecties;
- Hygiene en luchtkwaliteitmetingen operatiekamer;
- Invoering kledingregime;
- Invoering welzijnsmonitoring van proefdieren.

Het Gezondheidsmonitoringsplan, waarmee in december 2006 het project Gezondheidsmonitoring Pluimvee werd afgesloten, werd door de proefdierdeskundigen in 2007 gehanteerd als uitgangspunt bij de adviezen voor de inrichting van het buitenterrein voor de nieuwbouw. Eind 2007 was er nog geen ontwerp beschikbaar waarin deze adviezen verwerkt waren.

Zowel met dhr. Klatter als dhr. Luiten en dhr. Gerkema, werden ook bezoeken gebracht aan de desbetreffende dierfaciliteiten.

III. REGISTRATIE PROEFDIEREN EN DIERPROEVEN

Jaarlijks dient vergunninghouder Rijksuniversiteit Groningen de Registratie van Dierproeven en Proefdieren te verrichten. Deze verplichting berust op artikel 15 van de Wet op de dierproeven en de nadere uitwerking van dit artikel in het Dierproevenbesluit. De vergunninghouder heeft deze taak gedelegeerd naar de proefdierdeskundigen. Gedurende de maanden januari, februari en maart 2008 werden via de proefdiercoördinator van elke onderzoeksgroep gegevens verzameld over alle dierproeven uitgevoerd en proefdieren gehouden in 2007. Het bleek niet mogelijk de gegevens vóór de sluitingsdatum van 15 maart 2008 naar de Voedsel en Waren Autoriteit te sturen, doordat de aanlevering van registratiegegevens door onderzoekers in een aantal gevallen zeer moeizaam verliep.
Met VWA werd afgesproken dat de gegevens zo snel mogelijk, maar uiterlijk op 31 maart 2008 aangeleverd moesten worden. Op 25 maart vond verzending plaats. In onderstaande tabel is het totaal aantal dierproeven (inclusief het aantal dierproeven met transgene dieren) verricht binnen de Rijksuniversiteit Groningen uitgesplitst per diersoort. Het aantal dierproeven uitgevoerd met transgene dieren is tevens in een separate tabel opgenomen.

Tabel: aantal dierproeven binnen de Rijksuniversiteit Groningen in de jaren 2002-2007[1] incl. dierproeven met transgene dieren

Diersoort	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Muizen	6666	6013	6896	8857	9836	10317
Ratten	7934	8090	8170	8687	8161	7084
Hamsters	161	99	63	29	20	28
Cavia's	251	290	246	346	259	236
Andere knaagdieren	318	205	98	48		73
Konijnen	12	28	1	13	108	19
Katten	18	53	14	13	11	6
Varkens	51	31	70	7	14	24
Gelten			6		6	
Schapen	1			1	2	
Andere zoogdieren	10					
Kippen	193				221	155
Kwartels						
Andere vogels	2949	3382	4289	5007	5787	7740
Amfibieën	10	21	18	20	30	21
Vissen	185	315	547	805	343	495
Totaal	18759	18527	20418	23833	24798	26198

Tabel: aantal dierproeven met transgene dieren binnen de Rijksuniversiteit Groningen in 2002-2007

Diersoort	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Muizen	526	504	644	838	1037	1144
Ratten	58	88	28	128	83	23
Totaal	584	592	672	966	1120	1167

Een belangrijke conclusie is dat het aantal dierproeven binnen de Rijksuniversiteit Groningen in 2007 met 1400 is gestegen tot een totaal aantal dierproeven van 26198.

Deze stijging is terug te voeren op een stijging in het gebruik van de species muis, de categorie "Andere knaagdieren" en met name in de categorie "Andere vogels".

[1] Bron: "Zo doende" 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, Uitgave Keuringsdienst van Waren / Voedsel en Waren Autoriteit; Jaarverslagen proefdierdeskundige Rijksuniversiteit Groningen

In de categorie muis is de stijging terug te zien bij zowel conventionele als transgene dieren. De categorie "Andere knaagdieren" bestond uit veldmuizen, siesels en cotton rats.
De categorie "Andere vogels" bestond uit 19 verschillende species. In het voorgaande jaar bestond deze laatste categorie uit 11 species. Slechts een beperkt aantal dieren van een beperkt aantal species wordt door de Rijksuniversiteit Groningen in gevangenschap gehouden. De meeste dieren uit deze categorie worden in het veld bestudeerd en voor kleinere ingrepen gevangen en weer vrijgelaten. Deze dieren blijven ook na afloop van de proef in leven.
Een tiental onderzoeksgroepen liet percentueel een flinke stijging zien in het aantal uitgevoerde dierexperimenten ten opzichte van 2006. Het betrof onderzoeksgroepen van zowel FWN als UMCG.

Opnieuw was een toename zichtbaar in het aantal onderzoeksgroepen dat gebruik maakt van dierexperimenteel onderzoek. De betrokken onderzoekers werden tijdig op de hoogte gebracht van de registratiesystematiek. Door het ontbreken van een ervaren coördinator, zoals bij andere groepen gebruikelijk, ontstond vertraging in het verzamelen van registratiegegevens.
Vertraging werd tevens veroorzaakt doordat onderzoekers in de loop van 2007 UMCG/ Rijksuniversiteit Groningen verlieten zonder de registratiegegevens zorgvuldig over te dragen en doordat begeleiders in de loop van 2007 UMCG/ Rijksuniversiteit Groningen verlieten en onderzoekers die onder hun verantwoordelijkheid vielen een nieuwe begeleider in een andere groep kregen toegewezen.

Van de dierproeven uitgevoerd in 2007 werd 55.8% geïnitieerd vanuit FWN, 43.8% vanuit het UMCG en 0.4% vanuit de letterenfaculteit. FWN dierexperimenteel werk werd zowel binnen de Centrale Dienst Proefdieren (2090 dierproeven), als binnen de Harense dierfaciliteit als in het veld uitgevoerd.

Bij het verzamelen van de registratiedata 2007 bleek wederom dat het niet mogelijk was de fokgegevens en de gegevens over het hergebruik van dieren sluitend te krijgen, door verschillen in de interne administratie van de verstrekking en verwerving van proefdieren. Dit probleem betrof zowel transgene als niet-transgene dieren.

IV. REGISTRATIE ART. 9 EN ART. 12 FUNCTIONARISSEN

In het jaar 2007 meldden zich 60 personen met het verzoek om als art. 9 functionaris voor de Rijksuniversiteit Groningen actief werkzaam te mogen zijn. Deze personen konden een certificaat van een cursus proefdierkunde overleggen en voldeden daarmee aan de wettelijke eisen. Zij werden in het Rijksuniversiteit Groningen register van artikel 9 functionarissen bijgeschreven.

Daarnaast meldden zich 12 personen met de vraag of zij binnen de Rijksuniversiteit Groningen als art. 12 functionaris konden functioneren. Ook deze personen voldeden aan de juiste opleidingseisen en konden dus aan de slag als dierverzorger/biotechnicus.

V. ONDERWIJS

In 2007 werd de cursus proefdierkunde (ex. Art. 9 Wet op de dierproeven) driemaal georganiseerd: in januari, juni en september. Deze laatste cursus werd in het Engels gegeven en was speciaal bedoeld voor onderzoekers die de Nederlandse taal niet machtig zijn. In totaal waren er 70 deelnemers aan de drie cursussen. Van deze deelnemers werden alle vooropleidingen gescreend om na te gaan of men beschikte over het vereiste kennisniveau. Voor enkelen werd een aanvullende opleidingseis gesteld, na overleg te hebben gepleegd met de VWA.
Uiteindelijk behaalden 52 personen het art. 9 certificaat. De resterende personen moesten hun doctoraal/ masters programma nog afronden of presteerden onvoldoende op het examen.
Proefdierdeskundige Thuring verzorgde in alle cursussen het inleidend college, het college huisvesting en zij beoordeelde de schriftelijke examens. Op haar initiatief werd er tevens voor gezorgd dat drie nationaal vigerende Codes of Practice in een Engelstalige versie beschikbaar kwamen. In juni verzorgde mevr. Van der Meulen het college Voeding. Daarnaast beoordeelden de proefdierdeskundigen gezamenlijk de presentaties van de cursisten.
De coördinator wordt geconfronteerd met een toenemend aantal aanmeldingen, met name van buitenlandse cursisten. De oplopende wachttijd voor deelname aan de cursus wekt onvrede bij de onderzoeksgroepen en is ongewenst voor personen die een beperkte tijd werkzaam zijn aan de Rijksuniversiteit.

De groep dieroecologie schreef in 2006 een brief aan de vergunninghouder waarin ongenoegen werd geuit over het feit dat de inhoud van de cursus proefdierkunde in haar optiek slecht aansluit bij het dierexperimenteel werk van deze groep. Daarop nam proefdierdeskundige Thuring het initiatief om een speciale cursus proefdierkunde "Wilde Fauna" te organiseren. Voorwaarde was dat de cursus geen extra financiele ondersteuning behoefde.
In samenspraak met dr. M. Dietz van de groep dieroecologie werd een rooster opgesteld en werden contacten met docenten gelegd. Het conceptrooster werd voorgelegd aan prof. Dr. F. Ohl (Proefdierkunde, Universiteit Utrecht). Zij gaf goedkeuring aan het programma in mei 2007. Alle onderzoeksgroepen in Nederland die zich bezighouden met dierproeven in het vrije veld werden zowel mondeling als schriftelijk benaderd om deze cursus, uniek in zijn soort, aan te kondigen en toe te lichten. Ondanks deze inspanningen lukte het niet om het vereiste minimum aantal cursisten voor de beoogde startdatum, november 2007, bij elkaar te krijgen. De cursus kon daarom geen doorgang vinden bij gebrek aan belangstelling vanuit de Rijksuniversiteit Groningen en andere Nederlandse universiteiten.

In juli werd de landelijke bijeenkomst voor coördinatoren van de cursus proefdierkunde in Utrecht bijgewoond.

In 2007 vervulden vijf artikel 12 stagiaires hun stageperiode binnen een dierfaciliteit van de Rijksuniversiteit Groningen. Zij waren afkomstig van het Van Hall Instituut te Leeuwarden en het Groenhorst College te Barneveld. In samenwerking met de CDP werd de beoordeling van de stagiaires uitgevoerd. Voor één stagiaire trad proefdierdeskundige Thuring op als directe begeleider, omdat deze stagiaire een aanvullende, typisch proefdierkundige, stageopdracht had (postoperatieve pijnbestrijding bij ratten na darmtransplantatie).

Voor doctoraalstudenten die willen participeren in dierproeven werd vijfmaal een introductiedag georganiseerd. Voor studenten biologie werd driemaal een inleidend college proefdieren en dierproeven gegeven in de cursussen Integratieve Neurobiologie en Dierfysiologie.
Aan enkele middelbare scholieren werd voorlichting gegeven over proefdieren en dierproeven.

Proefdierdeskundige Thuring trof voorbereidingen en leidde twee workshops "Ethics in animal experiments" gedurende het International Students Congress of Medical Sciences, gehouden in Groningen in juni 2007.

VI. CONTACTEN MET ONDERZOEKERS EN BIOTECHNICI

Meerdere malen per week werden door beide proefdierdeskundigen gesprekken gevoerd met onderzoekers (artikel 9 functionarissen) over geplande, lopende of afgeronde dierproeven. Het doel was veelal de opzet of aspecten van een dierexperiment te optimaliseren.

Enkele onderwerpen waren:

- Code of Practice welzijnsbewaking;
- Pijnstilling bij darmtransplantaties;
- Propofol anesthesie als alternatief voor chloralhydraat anesthesie;
- Aseptiek;
- Het plaatsen van uretercanules bij ratten;
- Introduceren van nieuwe technieken;
- In te zetten acties naar aanleiding van geconstateerde gebreken.

Er werd een vervolg gegeven aan het plan om pijnstillingsprotocollen voor bepaalde operaties te standaardiseren. In voorjaar 2008 zal aan betrokken biotechnici een voorstel worden voorgelegd.

Onderzoekers en biotechnici maakten veelvuldig gebruik van de mogelijkheid om de proefdierdeskundige(n) te consulteren tijdens het telefonisch spreekuur.

VII. DIEREXPERIMENTENCOMMISSIE (DEC)

Sinds enkele jaren werkt de DEC met een digitaal systeem voor aanvragen die ter ethische toetsing aan de commissie worden voorgelegd. Dit systeem was toe aan een nieuwe versie. De DEC bekeek in overleg met de proefdierdeskundigen of en hoe de toetsingsprocedure gestroomlijnd kon worden. Het advies van de proefdierdeskundigen was om eerst door de proefdierdeskundigen een voorscreening ten aan zien van proefdierkundige aspecten uit te laten voeren alvorens de aanvragen voor te leggen aan de DEC.
Dit advies werd overgenomen en kreeg gestalte in de opzet van het nieuwe digitale systeem DAP (DEC aanvraag programma). DAP werd eind juni 2007 ingevoerd.
In de praktijk betekende dit een belangrijke wijziging in de werkwijze van de proefdierdeskundigen. De proefdierdeskundigen bespreken met onderzoekers proefdierkundige aspecten van nieuwe aanvragen, voorafgaand aan de officiële indiening. Vragen, adviezen en opmerkingen over proefdierkundige aspecten worden schriftelijk of mondeling kenbaar gemaakt aan de onderzoeker. Antwoorden worden verwerkt in de aanvraag, waarna officiële indiening bij de Dierexperimentencommissie volgt. Deze werkwijze betekent een verzwaring van het takenpakket van de proefdierdeskundige, maar heeft een positieve invloed om het functioneren van de DEC.
Door de meerderheid van de gebruikers en door de DEC zelf wordt de voorscreening door de proefdierdeskundigen gewaardeerd.

In 2007 werden 449 onderzoeksplannen aan de Dierexperimentencommissie (DEC) ter beoordeling voorgelegd. De proefdierdeskundigen probeerden een zo deskundig mogelijk advies uit te brengen aan de DEC ten aanzien van deze onderzoeksplannen.
Nieuwe diermodellen werden zorgvuldig bestudeerd en waar mogelijk werd informatie ingewonnen om kennis over deze nieuwe modellen te optimaliseren.

Ook beoordeelden de proefdierdeskundigen tussen de reguliere DEC vergaderingen een groot aantal verzoeken tot wijziging of aanvulling op lopende protocollen, die achteraf door de DEC bekrachtigd werden.

VIII. VOEDSEL EN WAREN AUTORITEIT (VWA)

De vergunningen van de RuG om dierproeven te mogen verrichten enerzijds en dieren te mogen fokken en afleveren anderzijds, dateren uit respectievelijk 1987 en 2000. Omdat een groot deel van het aantal Organisatorische Werkeenheden genoemd in deze vergunningen niet meer als zodanig bestaat, werd in overleg met de afdeling Juridische Zaken van de RuG een aanvraag voor twee nieuwe vergunningen voorbereid. De vergunningen werden verkregen in maart 2007. In de nieuwe vergunningen, verleend namens de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport door de Inspecteur-Generaal van de Voedsel en Waren Autoriteit, worden drie Organisatorische Werkeenheden genoemd. Dit zijn de Faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen, het Universitair Medisch Centrum Groningen en de Faculteit der Letteren. Vanuit deze laatste faculteit wordt dierexperimenteel werk geïnitieerd door het Arctisch Centrum.
De verwachting is dat door voor deze constructie te kiezen de vergunningen langer actueel blijven.

In het jaar 2007 werden 2 inspectiebezoeken gebracht aan één van de dierfaciliteiten van de RuG. Inspecteur van de VWA, mevr. R. From bezocht het CDL in Groningen op 27 augustus en drs. P. Dortant, bezocht de Harense dierfaciliteit op 26 oktober.

Bevindingen van de inspecteur tijdens de inspectieronde door de faciliteit in Groningen waren:

- Bij het uitvoeren van operatieve ingrepen wordt onvoldoende gebruik gemaakt van mogelijkheden om steriel te werken

Proefdierdeskundige Van der Meulen was aanwezig bij de inspectieronde. Rapportage werd ontvangen op 11 oktober en besproken met dhr. F.A. Klatter.

Bevindingen van de inspecteur tijdens inspectieronde door de faciliteit in Haren waren o.a.:

- Onvoldoende gedetailleerd ingevuld welzijnsdagboek;
- Ontbreken van een werkprotocol;
- Individueel gehuisveste dieren zonder dat inzichtelijk werd gemaakt waarom dieren individueel werden gehuisvest;
- Dieren die onterecht niet werden opgenomen in de jaarlijkse registratie proefdieren;
- Ongewenste lichtinval bij een aangepast dag/nachtritme;

- Een lopende dierproef waarbij de verantwoordelijk onderzoeker voor langere tijd in het buitenland verbleef, zonder dat een vervanger was aangesteld.

Proefdierdeskundige Thuring was aanwezig bij de inspectieronde. Rapportage over het bezoek werd ontvangen begin december 2007. Met Dr. M.P. Gerkema werd een plan opgesteld om de geconstateerde omissies in orde te maken.

Tenslotte verzorgden inspecteurs van de VWA driemaal het onderdeel wetgeving in de cursus proefdierkunde.

IX. OVERIGE ACTIVITEITEN

Pluimvee dat in 2006 gevaccineerd werd voor aviaire influenza, kon met een eenmalige vaccinatie in 2007 volstaan indien de vaccinatie uiterlijk in mei 2007 werd uitgevoerd. Vanwege het broedseizoen van de ganzen en de planning van experimenten kon de vaccinatie niet eerder dan in augustus uitgevoerd worden. Er werden in augustus 87 ganzen en 70 kippen geënt, in september vond hervaccinatie plaats.

Proefdierdeskundige Thuring schreef een hoofdstuk voor het boek "Biomaterials in modern medicine" onder redactie van Dr. G. Rakhorst en Prof. Dr. R. J. Ploeg.

Miriam van der Meulen nam als lid van de Commissie Toetsing en Advies deel aan het overleg over een nieuwe opzet voor de opleiding tot proefdierdeskundige, zoals vermeld in het Dierproevenbesluit. Deze cursus Welzijn wordt vanuit de Universiteit Utrecht, Hoofdafdeling Dier, Wetenschap en Maatschappij gecoördineerd. De definitieve inhoud en omvang van de cursus werd vastgesteld. De kosten van de cursus bedragen ca. € 35.000,00.

Tevens heeft zij zitting in de Curriculum Commissie, een commissie die op verzoek van de Centrale Commissie Dierproeven adviseert over opleidingen tot proefdierverzorger, biotechnicus en zoötechnisch analist (art. 12 Wod). De commissie heeft het ministerie verzocht duidelijkheid te scheppen rond haar status. Aanleiding hiertoe was enerzijds, dat opleidingen erkend zijn door het ministerie van VWS, waarover de commissie geen advies heeft uitgebracht en anderzijds, dat opleidingsinstituten opleidingen voor het verkrijgen van de artikel 12 status aanbieden terwijl ze niet erkend zijn door het ministerie van VWS.

In 2007 werd één bijeenkomst voor intercollegiaal overleg gehouden met vijf deelnemende proefdierdeskundigen. Elke deelnemer bereidde een onderwerp voor en besprak dit met de collega's.

X. BIJEENKOMSTEN

Februari 2007: Bijeenkomst Stichting Informatie Dierproeven, Rijswijk;

April 2007: Bijeenkomst beroepsgroep proefdierdeskundigen, Lelystad;

April 2007: European Veterinary Conference, Amsterdam;

Juni 2007: ICLAS/ Felasa congres, Italie

Juli 2007: Bijeenkomst coördinatoren cursus proefdierkunde, Utrecht;

September-November 2007: cursus basisvaardigheden voor docenten, 6 cursusdagen, Groningen

November 2007: Congres Biotechnische dagen, Noordwijkerhout;

November 2007: Bijeenkomst beroepsgroep proefdierdeskundigen, Baarn;

November 2007: Bijeenkomst Aequor i.s.m. Biotechnische Vereniging, Ede.

XI. EVALUATIE PLANNEN 2007 EN NIEUWE PLANNEN VOOR 2008

In het jaarverslag over het jaar 2006 formuleerden de proefdierdeskundigen de volgende plannen voor het jaar 2007:

- Het bewerkstelligen dat op grotere schaal welzijnsmonitoring wordt uitgevoerd en voldaan wordt aan het hele systeem zoals beschreven in de Code of Practice Welzijnsbewaking van proefdieren;
- Het afronden van het project standaardisatie aanbrengen in pijnstillingsprotocollen;
- Adviezen geven ten aanzien van de in te voeren proefdiervolgsystemen voor zowel de CDP als de Harense dierfaciliteit;
- Het uitwerken van een werkwijze voor systematisch toezicht.

Eind december 2007 was de stand van zaken met betrekking tot deze plannen als volgt:

Ten aanzien van het eerste punt staan de vorderingen beschreven in Hoofdstuk I van dit verslag (Toezichthoudende taak).

Een vervolg werd gegeven aan het aanbrengen van standaardisatie in pijnstillingsprotocollen. Afstemming van deze protocollen zal in 2008 plaatsvinden.

Ten aanzien van het onderwerp proefdiervolgsysteem werden door de twee betrokken dierfaciliteiten twee verschillende wegen ingeslagen: FDD Haren besloot in eigen beheer een systeem te gaan ontwikkelen. De proefdierdeskundigen voerden in dit kader een gesprek met Dhr. F. van Blommestein (Faculteit der Bedrijfskunde) waarin het pakket van minimale eisen en wensen van de proefdierdeskundigen werd toegelicht. In april vond vervolgens een bijeenkomst plaats met een demonstratie van het software programma dat als basis zal gaan dienen voor het te ontwerpen proefdiervolgsysteem. In de loop van het jaar werd aan het systeem gebouwd door een AIO van de groep gedragsbiologie. Op het eind van het jaar 2007 hadden de proefdierdeskundigen geen zicht of en hoe de proefdierkundige aspecten in dit systeem verwerkt waren.
De CDP besloot zich verder te oriënteren op een commercieel verkrijgbaar software pakket. Over de proefdierkundige gegevens welke een dergelijk systeem zou moeten bevatten werd overleg gevoerd met de manager bedrijfsvoering van de CDP, collega proefdierdeskundigen en universitaire proefdiervoorzieningen elders in het land, welke interesse hebben in hetzelfde pakket. In december werd een meerdaagse

demonstratie van dit pakket bijgewoond binnen de proefdierfaciliteit van het Leids Universitair Medisch Centrum.

In 2007 namen de proefdierdeskundigen het formulier in gebruik dat zij ontwierpen om te hanteren wanneer zij hun toezichthoudende taak op één van de proefdierlocaties uitvoeren. Bezoeken aan specifieke barrière afdelingen (SPF-zone) worden nu regulier ingepland. Wellicht kan nog aandacht besteed worden aan het consolideren van alle informatie opgeslagen gedurende de "toezicht rondes".

In het jaar 2008 zal proefdierdeskundige Thuring gedurende enkele maanden afwezig zijn wegens zwangerschapsverlof. Vanwege de beperktere capaciteit bij het Bureau Proefdierdeskundige die hiervan het gevolg is, zal in 2008 alleen aan de drie genoemde lopende zaken (welzijnsmonitoring, pijnstillingsprotocollen en automatisering) vervolg gegeven worden en zullen deze waar mogelijk afgerond worden.